

Ile zmieniliśmy w zarządzaniu oświatą

Bilans zmian instytucjonalnych. Polska oświata w okresie transformacji to raport Instytutu Badań Edukacyjnych podsumowujący reformy instytucjonalne, jakie zaszły w polskiej oświacie między 1989 a 2015 rokiem. Dotyczy to zarówno decentralizacji oświaty i przekazaniu jej w zarządzanie samorządom, zmiany sytuacji nauczycieli, jak i wprowadzeniu nowych mechanizmów koordynujących prace szkół.

Raport omawia decentralizację edukacji i rolę samorządów terytorialnych w polskim modelu zarządzania oświatą, zmiany dotyczące kształcenia, zatrudniania i motywowania nauczycieli, kluczowe narzędzia kontroli i koordynacji edukacji, które pozostają w rękach państwa: podstawę programową, nadzór pedagogiczny oraz egzaminy zewnętrzne.

Eksperti IBE przypominają obawy przed decentralizacją oświaty. Dotyczyły przede wszystkim:

- Oszczędności. Istniała obawa, że samorzady będą przede wszystkim zainteresowane redukowaniem wydatków na szkoły, szukaniem sposobów na zaoszczędzenie pieniędzy, a więc między innymi ograniczaniem niezbędnych inwestycji mających wpływ na poziom nauczania.
- Uczciwości. Istotą tej obawy było oczekiwanie, że samorządowcy będą obsadzać stanowiska dyrektora szkoły i nauczycielskie na zasadzie nepotyzmu, zamiast troszczyć się o profesjonalne, etyczne zarządzanie szkołami.

Jak wskazują analizy obawy te na ogół się nie sprawdziły, a samorzady prowadzą racjonalną politykę dotyczącą sieci szkół. Na przykład spadkowi liczby uczniów gminnych szkół podstawowych w latach 2007-2012 towarzyszył spadek liczby szkół mniej więcej tej samej skali, o około 9%, co wskazuje na bardzo aktywną postawę samorządów w kwestii racjonalizacji sieci szkolnej¹⁷. Ogółem w tym okresie zlikwidowano 954 szkoły podstawowe.

Do najważniejszych sukcesów decentralizacji oświaty polskiej można zaliczyć:

- Fundamentalną poprawę stanu materialnego szkół, dokonaną wysiłkiem samorządów terytorialnych
- Zapewnienie stabilności finansowania oświaty,
- Wdrożenie przez gminy reformy gimnazjalnej,
- Ograniczona skala nierówności między organami prowadzącymi pod względem jakości kształcenia i dostępnej oferty edukacyjnej.

Podkreślić należy, że o ile przekazanie w roku 1996 szkół podstawowych gminom wzbudziło liczne dyskusje, przekazanie trzy lata później szkół ponadpodstawowych powiatom zostało przyjęte bez żadnych oporów.

Więcej w raporcie.